

ELISA MATTIELO: *TRANSITIONAL MORPHOLOGY*

Cambridge: Cambridge University Press, 2022, 238 stran

ISBN: 9781009168281

Studie Elisy Mattielo přináší nový pohled na komplexní a často nejednoznačnou oblast anglické slovtvorby, stojící na rozhraní mezi derivací a kompozicí, kterou autorka pojmenovává jako přechodovou morfologii (*transitional morphology*). Základní jednotka této slovtvorné vrstvy je podle autorky kombinační forma (*combining form*, CF). Právě různé CF a jejich užití v současné angličtině jsou hlavním tématem monografie.

V teoretickém rámci je kladen důraz na vysvětlení nejasností spojených s terminologií této přechodové oblasti. Diskutované termíny zahrnují např. afixoid a odštěpek (*splinter*), jež jsou v anglické slovtvorbě často používány pro označení různých typů jednotek, jejich užití je relativně neustálené a překrývají se s právě s CF. Autorka sama navrhuje inkluzivní přístup ke kategorii CF, která tak může zahrnovat širší škálu jednotek podobného chování, avšak různého původu. Popisuje tři základní skupiny CF. Neoklasické CF (např. *bio-*, *-logy*) jsou základním kamenem neoklasických kompozit a jejich status v rámci procesu kompozice nebývá obvykle rozporován. Tyto morfémy jsou latinského nebo řeckého původu a do angličtiny se dostaly jako součásti výpůjček z těchto jazyků. Kromě těchto CF má však angličtina k dispozici i krácené CF (např. *e-* v označení *e-book*), které vznikly zkracováním ze samostatných slov (zde z *electronic*). Posledním typem jsou tzv. osamostatněné CF (*secreted CF*, např. *-gate* „domnělý nebo skutečný skandál“). Poslední dvě skupiny se liší stupněm abstrakce významu od původního plného tvaru: u krácených CF zůstává význam zachován, zatímco u osamostatněných dochází k určité abstrakci nebo generalizaci. Diskuze se věnuje také odštěpkům, které autorka vnímá jako možné zdroje nových CF.

Cílem této monografie však není jen sjednocení terminologie a teoretický popis problematiky, ale také praktický průzkum přechodové morfologie v současné angličtině. Jako základ pro analýzu slouží seznam slov získaný za použití pokročilého vyhledávání v Oxford English Dictionary. Vzorek je následně manuálně čištěn a doplněn. Pro korpusovou analýzu produktivity je využíván korpus Corpus of Contemporary American English (COCA) a News on the Web (NOW). V každé kategorii autorka identifikuje nejčastěji používané CF, dále je měřena variabilita používání nejčastějších CF pomocí poměru typů a tokenů (*type-token ratio*) a produktivita CF prostřednictvím poměru hapaxů a tokenů (*hapax-token ratio*). Užití těchto měr pro posouzení produktivity je někdy problematizováno nízkou celkovou frekvencí výskytu. Tento synchronní pohled je doplněn pohledem diachronním, pro který je jako zdroj dat využíván Google Books Ngram Viewer. Kapitoly 4–6 se věnují postupně všem třem typům CF popsaným výše. Monografii následně doplňuje kapitola 7, která se věnuje vzniku nových CF z odštěpků. Pokud se zaměříme na vlastní klasifikaci CF, v některých případech se může zdát problematické rozlišení krácených a osamostatněných CF, jelikož není vždy snadné určit, zda k abstrakci významu dochází nebo ne. Některé CF pak autorka řadí do obou skupin (např. *Brit-*, *digi-*) v závislosti na užití v konkrétním slově a toto rozdělení není zcela jasné (např. *Britcom* je řazeno do skupiny krácených

CF, zatímco *Britpop* je ve skupině osamostatněných CF). Skupina krácených CF obsahuje velké množství termínů (CF tvořící např. chemické názvosloví a lingvistickou terminologii), což je oblast, ve které je zachování přesného významu žádoucí, a lze očekávat, že chování CF v termínech se bude od obecné slovní zásoby lišit.

Elisa Mattiello ve své monografii přináší odborné veřejnosti i studentům lingvistiky přehled dosavadního přístupu k problematice CF a navrhuje koncept přechodové morfologie, který se zdá být elegantním a zároveň ne zjednodušujícím pohledem na tuto heterogenní skupinu. Praktická slovníková a korpusová analýza pak přispívá velkým množstvím příkladů jednotlivých typů a umožňuje pochopit specifika užití těchto typů i přechody mezi nimi.

Kateřina Vašků | Ústav anglického jazyka a didaktiky,
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy | nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
ORCID ID: 0000-0002-0169-082X
katerina.vasku@ff.cuni.cz